

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

MUNKAVÉDELMI FŐOSZTÁLY

J E L E N T É S

A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁG 2016. ÉVI ORSZÁGOS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSI TERVÉNEK MEGVALÓSULÁSÁRÓL

1. Jogszabályi háttér

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 91. § (1) és (2) bekezdése, továbbá a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 7. § (3) bekezdése alapján az ellenőrző hatóságok a 2016. évben lefolytatott hatósági ellenőrzések végrehajtásáról, a levont következtetésekről ellenőrzési jelentést készítettek, figyelemmel a szakmai irányító szerv által meghatározott adatszolgáltatási eljárási rendre is. A beszámolók feldolgozását követően a Nemzetgazdasági Minisztérium Munkavédelmi Főosztálya elkészítette a hatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos országos beszámolót. A 2016-ra kiadott, a munkavédelmi hatóság ellenőrzéseire vonatkozó ellenőrzési terv alapvető iránya a vállalkozói adminisztratív költségek csökkentésére irányuló, Egyszerű Állam című középtávú kormányzati program egyes feladatainak módosításáról szóló 1416/2012. (X. 1.) Korm. határozatban foglaltak érvényre juttatásán alapult.

2. Az ellenőrzési terv célja

Az ellenőrzési terv fő célja az volt, hogy egységes követelményrendszert alkotva, kiszámítható, tárgyyszerű alapot adjon a munkavédelmi hatóság 2016. évi tervezett ellenőrzéseihez. Követelményként meghatározásra került, hogy az ellenőrző szervek a lefolytatott vizsgálatok során juttassák érvényre az Egyszerű Állam középtávú kormányzati programban foglalt alapelveket oly módon is, hogy a vizsgálatokat gyorsan, a Ket. szerinti eljárási határidők betartásával folytassák le. A stratégiai cél annak elősegítése volt, hogy a munkavállalók alapvető jogai érvényesüljenek, csökkenjen a jogkövető vállalkozások versenyhátránya, és ez segítse a munkahelyek megtartását, illetve az új, legális (adózó) munkahelyek létesítését, továbbá egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények valósuljanak meg.

A stratégiai célkitűzés teljesítése érdekében a szakmai irányító szerv a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 81/A. § (1) és (2) bekezdése alapján kidolgozta és közzétette a hatósági ellenőrzés mennyiségi és minőségi követelményeit rögzítő ellenőrzési irányelvet, valamint a Ket. 91. § alapján a hatósági ellenőrzési tervet.

3. Az ellenőrzés eszközei, típusai

A megyei munkavédelmi hatóságok az Mvt. 81. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján jogosultak eljárni, a Ket. VI. és VI/A. fejezetei betartásával. A megyei munkavédelmi hatóságok az alábbi hatósági ellenőrzési eszközökkel hajtották végre a szakmai irányító szerv által

meghatározott feladatokat: helyszíni ellenőrzés, illetve adatbázis lekérdezés, adatszolgáltatás, iratbekérés, a munkáltató kötelezése a megjelölt munkavédelmi követelmények teljesítéséről szóló tájékoztatásra.

Az ellenőrzések hatékonysága érdekében az ellenőrzések előzetes bejelentéshez nem voltak kötöttek, valamennyi tárgykörben hivatalból indultak.

A hatósági ellenőrzés típusai:

Célvizsgálat:

Olyan ellenőrzés, ami konkrét ellenőrzési célra irányul (pl.: egy tevékenységnek a munkavédelmi szempontú vizsgálata egy nemzetgazdasági ágazatban) és nem öleli fel az Mvt. 81. § (4) bekezdésében felsorolt összes ellenőrzési tárgykört. Módszerét illetően jellemzően legalább három hétig tart és a felügyelők többsége részt vesz az ellenőrzéseken.

Akcióellenőrzés:

Olyan ellenőrzés, ami konkrét ellenőrzési célra irányul és nem öleli fel az Mvt. 81. § (4) bekezdésében felsorolt összes ellenőrzési tárgykört. Módszerét illetően maximum három hétig tart és a felügyelők többsége részt vesz az ellenőrzéseken.

Komplex ellenőrzés:

Olyan ellenőrzés, amely magában foglalja a munkáltatók általános munkavédelmi feladatainak vizsgálatát.

Előre bejelentett ellenőrzés: az ellenőrzést megelőzően egy hónappal történő kiértékelés alapján, több felügyelő által végzett helyszíni ellenőrzés az NGM Munkaerőpiacért és Képzésért felelős államtitkárának NGM/12998/2015. számú módszertani útmutatója szerinti tartalommal.

Közérdekű bejelentés, panasz vizsgálata: a bejelentés (panasz) valamennyi, a munkavédelmi hatóság hatáskörébe tartozó kérdésre ki kell terjednie. A bejelentés, panasz kapcsán, ha az átfogóbb jogsértésre utal, ki kell terjednie a komplex ellenőrzés alatt nevesített minimális szakmai tartalomra.

Utóellenőrzés: a jogerős döntésben foglaltak végrehajtásának vizsgálata, különös tekintettel a munkavállalók életét, testi épségét közvetlenül vagy súlyosan veszélyeztető körülmények feltárása esetén.

4. Az ellenőrzési tervben foglalt vizsgálatok

Az NGM Munkaerőpiacért és Képzésért felelős államtitkára a megyei munkavédelmi hatóságok részére 2016-ban az alábbi célvizsgálat és akcióellenőrzés lefolytatását rendelte el:

A. Fémipari tevékenységek munkavédelmi célvizsgálata (2016. II. negyedév)

A célvizsgálat indokolása: A statisztikák alapján a munkabalesetek közel 10%-a következik be fémipari technológiák, munkaeszközök munkavédelmi hiányosságai miatt, és előfordulnak halálos valamint csonkulásos munkabalesetek is.

Az ellenőrzéssel érintett kötelezettséget előíró jogszabályok:

- az általános munkavédelmi előírások és a fémiparhoz kapcsolódó szabványok.

Saját kezdeményezésű akcióellenőrzések, célvizsgálatok

Saját kezdeményezésű ellenőrzéssorozatot a megyei munkavédelmi hatóságok beépítették a 2016. évi munkatervükbe.

5. Társhatósági ellenőrzések

A különböző egyéb hatóságok kezdeményezésére, illetve bevonásával tartott közös ellenőrzések.

6. Az ellenőrzési tervben foglalt ellenőrzések megvalósulása

A Fémfeldolgozási tevékenységek munkavédelmi célvizsgálata

(2016. április 15.- május 31.)

I. A célvizsgálat elrendelésének előzménye

A 2016. évi ellenőrzési irányelvek „II. A munkavédelmi ellenőrzés elvei” című fejezete „Az ellenőrizendő főbb tevékenységi körök, szakmák, ágazatok” rész 3. pontjában szerepelnek a fémfeldolgozási tevékenységek.

Az NGM és a kormányhivatalok 2016. évi országos hatósági ellenőrzési tervének 4./a) pontjában került meghatározásra a fémfeldolgozási tevékenységek célvizsgálata.

A célvizsgálat indokolása: A statisztikák alapján a munkabalesetek közel 10%-a következik be fémipari technológiák, munkaeszközök munkavédelmi hiányosságai miatt, és előfordulnak halálos valamint csonkulásos munkabalesetek is. Fémfeldolgozási munkálatok során gyakran kell számolni többek között határérték feletti por-, zaj- és rezgésexpozió lehetőségével, veszélyes anyagok/keverékek felhasználásával, nehéz fizikai munkavégzésből adódó megterheléssel, valamint a szabadtéri klímakörnyezet kedvezőtlen hatásaival is.

A fentiek alapján, illetve a munkavédelmi hatóság 2016. évi ellenőrzési irányelveiben foglaltak végrehajtásaként az NGM Munkaerőpiacért és Képzésért felelős államtitkára a megyei munkavédelmi hatóságok részére a 2016. április 15. - május 31. között időszakban elrendelte a „A fémfeldolgozási tevékenységek munkavédelmi célvizsgálata” lefolytatását.

II. A célvizsgálat iránya

A megyei munkavédelmi hatóságok által lefolytatott célvizsgálatot az NGM Munkafelügyeleti Főosztálya készítette elő.

A Kormányhivatalok munkavédelmi hatósági ellenőrzési feladatot ellátó kormánytisztviselői az ellenőrzéseket központilag kidolgozott, egységes szempontrendszer alapján végezték.

Kormánytisztviselőnként legalább 5 ellenőrzést a megyére jellemző fémfeldolgozási munkákra figyelemmel kellett lefolytatni, lehetőleg több fémipari tevékenységet végző, különböző típusú (fémmegmunkáló, alakító, hegesztő) munkaeszközöket használó, valamint 5 főt meghaladó munkavállalói létszámot foglalkoztató munkáltatóknál.

Az ellenőrzések során a munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények megvalósulását is vizsgálni kellett.

A célvizsgálati szempontrendszer a fémipari munkahelyek állapotára, a gépek vizsgálatára és használatára, valamint a munkaegészségügyi kérdések, a veszélyes anyagok és keverékek tárolására, használatára terjedt ki. Továbbá szempont volt az egyes munkahelyi kóros tényezőkre (pl. zaj-, porexpozíció) vonatkozó kockázatértékelés ellenőrzése és az ágazatban foglalkoztatottak munkakörülményeinek felmérése, vizsgálata is.

Az NGM Munkafelügyeleti Főosztálya a célvizsgálatot megelőzően a honlapján közzétette a vizsgálati szempontrendszert.

III. Vizsgálati eredmények, adatok

A célvizsgálatban összesen 116 kormánytisztviselő vett részt.

- Ellenőrzött munkáltatók száma: 604
- Szabálytalansággal érintett munkáltatók száma: 555 (91,9%)

A célvizsgálat során a legtöbb ellenőrzés fémforgácsoló munkahelyen történt (59%), ezt követték a hegesztő munkahelyek (26%), a legkevesebb ellenőrzést kovácsoló, sajtoló munkahelyen folytatták le (15%).

Az ellenőrzés alá vont munkáltatók csaknem fele 10-49 főt foglalkoztatott, de gyakori volt az ennél kisebb létszámú vállalkozás is. Az ellenőrzött munkáltatóknak körülbelül egyötödét tették ki az 50-500 fős létszámú vállalkozások, az 500 főt meghaladó munkáltatók száma pedig elenyésző volt.

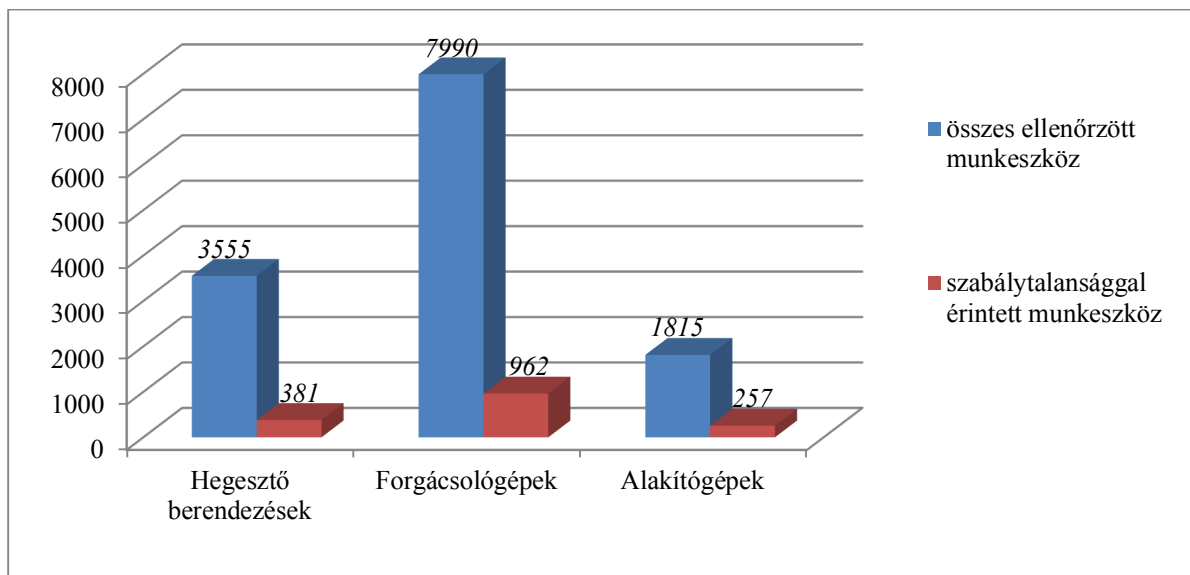
- Ellenőrzött telephelyek munkavállalói létszáma: 26 571 fő
- Szabálytalansággal érintett munkavállalók száma: 4 452 fő (16,75%)

- Sérülékeny csoportba tartozó munkavállalók összesen: 2 556 fő
 - ebből*
 - o nő 2 014 fő (78,79%)
 - o fiatalkorú 135 fő (5,28%)
 - o idősödő 661 fő (25,86%)
 - o megváltozott munkaképességű 269 fő (10,52%)

- Ellenőrzött munkaeszközök száma összesen: 13 360 db
- Szabálytalansággal érintett munkaeszközök száma: 1 600 db (11,97%)

Az ellenőrzött és a szabálytalansággal érintett munkaeszközök megoszlását az 1. számú ábra szemlélteti.

1. számú ábra

A fémmegmunkáló gépek főbb csoportjai közül a legnagyobb számban forgácsológépeket ellenőriztek az eljáró kormánytisztviselők, a legkevesebb számban pedig alakítógépekkel találkoztak a munkahelyeken. Fontos megjegyezni, hogy bár nem mondható jelentősnek a szabálytalansággal érintett munkaeszközök aránya, a nem megfelelően működő fémmegmunkáló gépek súlyos, akár halálos kimenetelű balesetet is okozhatnak.

Az ellenőrzött fémmegmunkáló gépek megoszlása részletesen:

Forgácsológépek

- megmunkáló központ:	1 037 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	80 db (7,71%)
- köszörűgép:	1 567 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	301 db (19,20%)
- fűrógép:	1 604 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	186 db (11,59%)
- eszterga:	1 796 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	188 db (10,46%)
- marógép:	806 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	70 db (8,68%)
- darabológép:	802 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	98 db (12,21%)
- egyéb forgácsológép:	378 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	39 db (10,31%)

Hegesztő berendezések

- gázhegesztő és lángvágó berendezés:	923 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	130 db (14,08%)
- villamos ívhegesztő berendezés:	2 234 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	211 db (9,44%)
- egyéb hegesztő berendezés:	398 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	40 db (10,05%)

Alakítógépek

- sajtológép:	763 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	106 db (13,89%)
- táblalemezolló:	286 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	36 db (12,58%)
- élhajlítógép:	360 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	43 db (11,94%)
- egyéb alakítógép:	406 db,
ebből szabálytalansággal érintett:	72 db (17,73%)

Az ellenőrzések eredményeként hozott intézkedések:

1.	Figyelemfelhívás	14 db
2.	Hiányosság megszüntetését előíró határozat	
	- határozatok száma:	605 db
	- intézkedések száma:	3 936 db
3.	Felfüggesztő határozat	
	- határozatok száma:	528 db
	- érintett munkavállalók száma:	2 233 fő
	- felfüggesztett munkaeszközök száma:	1 033 db
	- felfüggesztett tevékenységek száma:	470 db
4.	Foglalkoztatástól eltöltő határozat	
	- határozatok száma:	70 db
	- eltöltött munkavállalók száma:	200 fő
5.	Figyelmeztetés	
	- határozatok száma:	14 db
	- érintett munkavállalók száma:	64 fő
6.	Munkavédelmi bírsághatározat	
	- határozatok száma:	15 db
	- munkavédelmi bírságok összege:	1 190 500 Ft

IV. Az ellenőrzések tapasztalatai**1. Általános munkavédelmi követelmények**

A **munkahelyek kialakításának általános követelményeit** a vizsgált munkáltatók túlnyomó többsége biztosította.

Az ellenőrzött munkáltatók több, mint fele rendelkezett megfelelő **kockázatértékeléssel**, azonban többször előfordult, hogy a kockázatértékelések 3 évnél régebbiek voltak. Számos esetben a dokumentum csak formailag felelt meg a jogszabályi elvárásoknak, tartalmilag nem tükrözte a valós tevékenységet vagy hiányos volt. A munkáltatók egy része (5,17%) egyáltalán nem készített kockázatértékelést.

A munkáltatók háromnegyede teljes körűen, írásban szabályozta az **egyéni védőeszközök juttatásának rendjét**. Előfordult, hogy a szabályozás hiányos volt, a munkáltatók egy része (7,79%) pedig egyáltalán nem készítette el ezt a dokumentumot. Jellemző hiányossággként említhető, hogy a szabályozás nem igazodott a munkavállalók konkrét tevékenységéhez, nem volt összhangban a kockázatértékeléssel, vagy munkaegészségügyi szakember bevonása nélkül készítették el. Szinte minden munkáltató (99,7%) biztosította az **egyéni védőeszközöket** a munkavállalói számára. Több esetben azonban a biztosított egyéni védőeszköz nem megfelelő, vagy ismeretlen védelmi képességű volt.

Az adatok alapján a munkavállalók 91,56%-a teljes körű **munkavédelmi oktatásban** részesült, 7,55%-ának az oktatása azonban hiányosan történt meg, 0,89%-uk esetében pedig a munkáltató nem gondoskodott az oktatásról, vagy nem volt megállapítható, hogy az megtörtént-e. Gyakran előfordult, hogy a munkáltatók a munkavállalók oktatásainak dokumentálását elmulasztották, a munkavállalók az oktatáson elhangzottakat nem, vagy csak nagyon hiányosan tudták felidézni.

A legalább 50 fő munkavállalót foglalkoztató munkáltatók mindössze 56,87%-ánál (120 esetben) tartottak **munkavédelmi képviselő** választást. A megválasztott munkavédelmi képviselőknek kb. háromnegyedének volt biztosított a tisztségéből adódó feladatainak ellátásához szükséges, átlagkeresettel fizetett munkaidő-kedvezmény, a feladatok ellátásához szükséges működési, technikai, anyagi feltételek, vonatkozó szakmai előírások, valamint munkavédelmi képviselői feladatellátáshoz szükséges képzésen való részvétel.

A tapasztalatok szerint esetenként a munkavédelmi képviselők tevékenysége csak a munkabaleseti jegyzőkönyvek aláírására korlátozódik, egyes munkavédelmi képviselők a tisztséget plusz tehernek tekintik, nem pedig olyan lehetőségnek, amellyel fokozható a munkavállalók biztonsága.

A munkáltatók az előzetes/időszakos **munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokat** jellemzően időben elvégeztették. Azon munkavállalók esetében, akiknél a foglalkoztathatósági szakvélemény kötelező feltétele volt a foglalkoztatásnak, néhány kivételtől eltekintve mindenhol megtörtént a foglalkoztathatósági vizsgálat.

Az ellenőrzött munkahelyek közel 10%-ánál nem állt rendelkezésre a munkavállalók közül kiképzett, **elsősegélynyújtásra** kijelölt személy, továbbá a munkáltatók 12%-ánál nem volt biztosított elsősegélynyújtó felszerelés.

2. Fémmegmunkáló gépek és munkahelyek általános munkabiztonsági követelményei

A vizsgált munkaeszközök 98,66%-a rendelkezett **üzemeltetési dokumentációval**. Előfordult, hogy a hiányzó üzemeltetési dokumentációt „saját készítésű”, szakszerűtlenül összeállított dokumentummal pótolták, valamint tapasztalható volt, hogy az üzemeltetési dokumentáció nem a munkavállaló által értett nyelven volt hozzáférhető.

Az előírt **munkavédelmi üzembe helyezést** a telepített hegesztő munkahelyek 91,13%-ánál, a kovácsoló/sajtoló gépek 96,33%-ánál végezték el a munkáltatók. Az esedékes **időszakos biztonsági felülvizsgálatot** a gép/telepített hegesztő munkahelyek 64,86%-ánál végezték el.

A munkaeszközök jelentős részénél (95,75%) a **mozgó részeket** ellátták olyan biztonsági berendezéssel, amely elhatárolta a veszélyes teret/leállította a veszélyes rész mozgását a veszélyes tér elérése előtt. Azon munkaeszközök esetében, amelyeknél a **kivágódó tárgyak veszélyt jelentettek**, az érintett gépek 2,43%-ánál kellett valamilyen hiányosság miatt intézkedniük a kormánytisztviselőknek. Előfordult, hogy a munkavállalónak még gépasztal sem állt a rendelkezésére, a munkadarabot kezében tartva végezte a fűrési műveletet.

Néhány esetet leszámítva (az összes 0,54%-a) megfelelő műszaki feltételek mellett történt a munkaeszközök működtetése. Hibaként említhető, hogy a köszörűgépeknél az esetleges áramkimaradást követő **váratlan újraindulás** következtében fennálló veszélyek kizárását célzó műszaki védelem nem volt biztosítva. Az esetek 99 %-ában a kezelőhelyeknél szükséges **vészki kapcsoló berendezés** kezelőelemei könnyen elérhető helyen voltak elhelyezve, és a vészki kapcsoló berendezések rendelkezésének **elsőbbsége az indítóparanccsal** szemben biztosított volt. Elenyésző kivételtől eltekintve a működtető nyomógombok színei, jelölései megfeleltek a szabványi előírásoknak.

A **munkahelyek kialakításával** kapcsolatban csak kevés esetben (0,61%) kellett intézkedni a kormánytisztviselőknek. Elmondható, hogy a munkavégzés területe szinte minden esetben

(99,79%) **megfelelően áttekinthető** volt. A munkáltatók jellemzően elhelyezték a munkaterületeken, illetve a gépeken szükséges **biztonsági jeleket**.

Azokban az esetekben, ahol a gép (munkaeszköz) elmozdulása veszélyt jelenthetett, a gépet (munkaeszközt) **megfelelően rögzítették elmozdulás, eldőlés ellen**. Ez jellemzően asztali köszörűgépnél, fűrőgépnél nem valósult meg (0,53%). Szintén kevés esetben (0,38%) kellett intézkedni amiatt, mert a gép, munkaeszköz körül **a kezeléshez és a karbantartáshoz szükséges megfelelő mozgástér** nem volt biztosítva.

A célvizsgálattal érintett, telepített gépek többségénél (99,27%) a **villamosan aktív, kézzel megérinthető részeket** tartalmazó szekrények burkolata csak kulccsal, szerszámmal volt nyitható. Kevés olyan géppel találkoztak a kormánytisztviselők, amelyek villamos szekrényének nyitása az aktív részek leválasztásával járt volna.

A korábbi évek ellenőrzéseinek, valamint az ágazatban bekövetkezett változásoknak is köszönhetően, a munkaeszközök használata során **egészségre ártalmas gáz, gőz, aeroszol vagy por** munkatérből történő elvezetése a legtöbb esetben lokális és/vagy globális elszívás útján biztosított volt (98,03%). Még mindig tapasztalható azonban rossz, nem megfelelő műszaki megoldás, esetenként a megfelelő elszívás hiánya is.

A munkahely nem **megfelelő megvilágításával** kapcsolatban (pl.: nem megfelelő vagy nem rendszeres tisztítás/karbantartás) 101 esetben (1,03%) került sor intézkedésre.

3. Hegesztő berendezések és munkahelyek

Az ellenőrzésbe bevont munkavállalók esetében néhány kivételtől eltekintve teljesültek az előírt személyi követelmények. 11 fő nem rendelkezett megfelelő képesítéssel, 5 fő pedig nem töltötte be a 18. életévét az ellenőrzéskor, így önállóan hegesztést nem végezhetek volna.

Az ellenőrzött hegesztő munkahelyek többségénél (97,83%) gondoskodtak a szétfröcskölő fém- és salakrészecskék elleni védelemről. A vizsgált telepített hegesztő munkahelyek alapterülete, padozata mindenhol megfelelt az előírásoknak.

Azokban az esetekben, ahol a gépek, berendezések mellett **állandó ülőmunkát végzett a hegesztő** munkavállaló, a munkáltatók 99%-a (8 kivétellel) állítható magasságú, derék- és lábtámással ellátott, borulásmentes munkaszéket biztosított a munkavégzéshez. A természetes testhelyzettől eltérő munkavégzés mindössze 2%-ában nem voltak, vagy csak részben voltak biztosítottak a hegesztő részére a munka megkönnyítését célzó eszközök (pl.: gumiszőnyeg, padló, állás).

Felülvizsgálatok, dokumentációk

A hegesztő berendezés és a biztonsági szerelvények időszakos biztonsági ellenőrzését a munkáltatók általában elvégezték (90,38%). A vizsgálatok azonban gyakran nem voltak teljes körűek, sok esetben kétséges volt az ellenőrzést végző személy megfelelő szakképzése és szakmai gyakorlata. Nem telepített hegesztőmunkahelyen történt hegesztésnél az esetek 5,79%-ánál nem állt rendelkezésre olyan dokumentum, amelyben a felelős vezető írásban meghatározta volna a munkavégzés feltételeit.

4. Fémforgácsoló gépek

A géptesten kívül elhelyezett mozgó részek védelme 167 esetben (3,2%) nem volt megfelelő az ellenőrzött berendezéseknél (pl.: kilógó főorsó, ékszíjhajtás nem volt megfelelően burkolva). A

munkateret elhatároló, nyitható védőburkolatoknál a gyárilag beépített reteszelő kapcsoló kiiktatása, hiánya 147 esetben (4,5%) fordult elő. A forgácsológépek beállítása esetére, a reteszelések kiiktatását végző szerkezetet 440 esetben (17,8%) nem látták el zárható kapcsolóval. A munkadarabok felfogásának biztonságát vizsgálva 10 munkaeszköznél (0,4%) kellett intézkedni olyan esetben, ahol a befogási energia kimaradása veszélyes volt a reteszelés szabálytalan állapota miatt, illetve a forgácsoló fő- és mellékmozgás indítható volt, vagy a ciklus indítható volt a rögzítés hibája ellenére.

5. Kovácsoló és sajtológépek

A gépek szerkezeti kialakítása a vizsgált esetek közül 37 esetben (4 %) nem tette lehetővé a veszélytelen munkavégzést. A veszélyforrást jelentő, 2500 mm magasság alatt elhelyezkedő mozgó részek 39 esetben (6 %) nem voltak védelemmel ellátva.

A munkatér védelem meglétével kapcsolatban, azokban az esetekben, ahol erre kifejezetten szükség lett volna, 29 esetben találtak szabálytalan állapotot a célvizsgálatot végző kormánytisztviselők. Ez a vonatkozó esetek csupán 3,5%-át jelenti, azonban ez az egyik legsúlyosabb veszélyforrás. Ezt a védelmet (pl. kétkezes indító berendezés, védőburkolat, kézeltoló szerkezet) azoknál az eseteknél, ahol a gépet egy időben két vagy több kezelő szolgálja ki, 9 esetben (3,7%) nem alakították ki. A célvizsgálat alapján az indítási és üzemelési módot kiválasztó üzemmódkapcsoló 11 esetben nem volt zárható kivitelű, ez a szabálytalanság akár csonkulásos baleset bekövetkezéséhez is vezethet.

A gép indítására szabálytalan, nem biztonságos megoldást 11 esetben alkalmaztak (a két nyomógomb/kézikar nem egyidejű működtetésével is indítható volt a veszélyes mozgás), valamint 8 esetben egy kézzel is lehetséges volt a működtetés. A kétkezes indító alkalmazása során gondoskodni kell arról, hogy a gép veszélyes tere ne legyen más személyek által megközelíthető (pl. töltés, ürités céljából), azonban ez 38 esetben (4,3%) nem teljesült. Az akaratlan működtetés kizárásának hiánya miatt 18 esetben (2,2%) kellett intézkedni (pl.: lábkapcsoló nem megfelelő kialakítása, szabálytalan állapota).

6. Az egyes munkahelyi kóroki tényezőkkel összefüggő speciális megelőző intézkedések vizsgálata

A munkavállalók a legnagyobb arányban munkahelyi zajnak (30,94%) és a hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatásnak (26,76%) voltak kitéve. A kémiai kóroki tényezők (porok, veszélyes anyagok/keverékek) hatásának kitétt munkavállalók száma 9737 fő (28,19%), amely a végzett tevékenység sokrétűségéből adódik (pl.: köszörülés, csiszolás, polírozás, homokfúvás, hegesztés, galvanizálás, festés). A mechanikai rezgésexpozió (kéz/kar-, egésztest) kockázata a munkavállalók 8,6%-ánál volt jellemző, illetve a hőhatás kockázata a munkavállalók 5,51%-át érintette.

Veszélyes anyag/keverék tárolása

Jellemző hiányosság volt, hogy a tevékenység során használt veszélyes anyagokat/keverékeket (pl.: felületkezelő anyagok) eredetileg élelmiszerekhez gyártott, illetve használt csomagolóeszközben (pl.: ásványvizes-, üdítő palackban) tárolták. A veszélyes anyag/keverék tárolására szolgáló tárolóedények a munkáltatók csaknem 23%-ánál nem voltak megfelelőek. Az ellenőrzött munkahelyek közel 16%-ánál volt jellemző, hogy a veszélyes anyag/keverék tárolására szolgáló tárolóedényeket nem vagy nem az előírásoknak megfelelően jelölték meg,

így néha sem a munkáltató, sem a munkavállaló nem tudott nyilatkozni a tárolóedény tartalmával kapcsolatban.

Kockázatértékelés az egyes munkahelyi kóroki tényezőkre vonatkozóan

A munkáltatók háromnegyede foglalkozott a kockázatértékelésében a különböző fizikai és kémiai kóroki tényezőkkel, azonban jellemző probléma volt, hogy az egészségvédelmi határértékkel szabályozott kóroki tényezők (pl.: por, zaj, veszélyes anyag) előfordulása esetén munkahigiénés vizsgálatokkal nem gondoskodtak az expozíció mértékének meghatározásáról. Ezek hiánya miatt a kockázatértékelés alapján meghozott megelőzési intézkedések köre sem lehetett teljes körű. A kockázatértékeléseket, kockázatbecsléseket sokszor nem aktualizálták a változásoknak megfelelően. A zaj és a rezgések közötti kölcsönhatásokból eredő, a munkavállalók egészségét és biztonságát érintő hatásokra szinte alig tértek ki a kockázatértékelésekben. Az olyan vegyi anyagokkal folytatott tevékenységeknél (pl.: nikkell, króm, n-hexán, toluol, xilol), amelyeknél biológiai monitor vizsgálatot kell végezni, a vizsgálatok az érintett munkavállalók 22,5%-ánál (171 fő) nem történtek meg.

Porexpozíció elleni védekezés

A porképződéssel járó tevékenységeket végző 464 munkáltató 28,2%-a gondoskodott a munkafolyamatok zárttá tételéről/a porforrások burkolásáról. Azokon a munkahelyeken, ahol erre nem volt lehetőség, a munkáltatók légtechnikai rendszer, illetve elszívó berendezések üzemeltetésével és karbantartásával biztosították a munkavállalók expozíciójának csökkentését (46,6%), illetve egyéb műszaki védelmet alkalmaztak (19,8%). A munkahelyek mintegy 5%-ánál azonban egyáltalán nem volt műszaki védelem kialakítva.

Az ellenőrzött munkahelyeken – a műszaki megelőző intézkedések mellett – 70,60%-ban szervezési intézkedések is történtek az expozíciónak kitett munkavállalók számának minimumra csökkentése- és az expozíció idejének csökkentése érdekében.

Zaj- és rezgés expozíció elleni védekezés

A fémipari munkaeszközök működtetéséből származó zaj- és rezgés expozícióval járó tevékenységeket végző munkáltatók a vizsgálat alá vont gépek túlnyomó többségénél (92%-ánál) tettek műszaki megelőző intézkedéseket (pl.: léghangok csökkentése, szerkezeti zajok csökkentése, munkaeszközök és berendezések rendszeres karbantartása). Az ellenőrzött munkahelyeken a műszaki megelőző intézkedések mellett szervezési intézkedések is történtek az expozíció időtartamának és intenzitásának csökkentésére. A felső beavatkozási határértékeket meghaladó zajexpozíciónak kitett munkavállalók 97%-ánál a munkáltatók gondoskodtak a hallásvizsgálatok elvégzéséről.

Kézi tehermozgatásból származó kockázatok csökkentése

A munkáltatók közel azonos arányban tettek műszaki (81,34%) és munkaszervezési (78,17%) intézkedéseket is a kézi tehermozgatásból származó hátsérülések, valamint a váz- és izomrendszeri megbetegedések kockázatának megelőzése, illetve csökkentése érdekében.

Hőexpozíció csökkentése

Az ellenőrzött munkahelyek közel 85%-ánál műszaki megoldással, munkaszervezéssel és/vagy egyéni védőeszközzel biztosított volt a munkavállalók nagyfokú hőszugárzás elleni védelme (pl.: a pihenőidő eltöltésére a munkavégzési helynél kedvezőbb klimatikus feltételekkel rendelkező pihenőhely, megfelelő mennyiségű és minőségű védőital biztosítása).

V. Összefoglalás

A fémfeldolgozási tevékenységek munkavédelmi célvizsgálata alapján megállapítható, hogy az ellenőrzésbe bevont munkáltatók döntő többsége rendelkezett kockázatértékeléssel, az azonban sok esetben hiányos volt, mivel nem mérték fel a munkahely és a végzett tevékenység során a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető valamennyi kockázatot, a munkavállalókat érő megterheléseket. A megfelelően elkészített kockázatértékelés az alapja azoknak a munkavédelmi megelőző intézkedéseknek – így többek között az egyéni védőeszközök meghatározásának, a munkavédelmi oktatási tematika összeállításának is –, amelyek célja a munkavégzéssel összefüggő balesetek és foglalkozási megbetegedések/fokozott expozíciós esetek megelőzése.

A célvizsgálat tapasztalatai szerint a kollektív műszaki védelem nem minden esetben élvezett prioritást, még mindig előfordul, hogy a különféle kóros tényezők elleni védekezés elsősorban egyéni védőeszközökkel történik (pl.: hallásvédő, légzésvédő eszközök). Szintén visszatérő szabálytalanság, hogy az egyéni védőeszközök (légzés-, hallásvédő eszközök) a nem megfelelő körülmények között történő tárolás során elszennyeződnek, így a higiénés állapotuk már nem biztosított.

A munkaeszközök, gépek esetében, különösen a fémipari alakítógépeknél, a veszélyes munkatér védelmére szolgáló biztonsági berendezések megléte, konstrukciója, szabályos állapota, a funkciójának megfelelő rendeltetésszerű használata tekintetében ki kell emelni, hogy bár a szabálytalanságok aránya nem tekinthető magasnak, ezek a hiányosságok akár súlyos (csonkulásos) munkabaleset bekövetkezéséhez is vezethetnek.

Az ellenőrzést végző kormánytisztviselők tapasztalatai alapján a fémipari ágazatban is jelentős probléma, hogy a munkáltatók nem találnak megfelelően szakképzett munkaerőt a termelési feladatok elvégzésére, a szakértelem hiánya pedig – függetlenül a munkaeszközök állapotától – jelentősen növeli egy munkabaleset bekövetkezésének kockázatát.

Egyéb, az ellenőrzési szempontokon túli tapasztalatok

Általánosságban elmondható, hogy a célvizsgálatba bevont munkáltatók számos, nem kizárólag a fémfeldolgozási tevékenységhez köthető munkaeszközt is alkalmaznak. A legtöbb hiányosság az anyagmozgatás (pl.: gépi hajtású emelőgépek, emeléshez használt függesztékek) és az érintésvédelem területén volt tapasztalható.

Célvizsgálat fogadtatása

A célirányos hatósági ellenőrzés fogadtatása a munkáltatók, munkavállalók részéről jellemzően pozitív volt, némely esetben azonban a hatósági jelenlétet a termelés hátráltatásának értékelték, amely jellemzően a szoros munkatempójú, bizonytalanabb helyzetben lévő munkáltatóknál fordult elő. A hatósági ellenőrzés felhívta a figyelmet a biztonsági berendezések működőképességének fontosságára, a munkáltatói ellenőrzési kötelezettség folyamatosságára, valamint a munkavédelmi szakember munkavédelemmel kapcsolatos feladataira, azok maradéktalan betartására.

Saját kezdeményezésű akció- vagy célvizsgálatok

A saját kezdeményezésű ellenőrzéssorozatot a megyei munkavédelmi hatóságok beépítették a 2016. évi munkatervükbe.

Tapasztalatok

Az elvégzett célvizsgálatokról szóló jelentések alapján megállapítható, hogy a megyék a megyei sajátosságok és a munkáltatók veszélyes munkafolyamatai alapján választották ki az ellenőrizendő területet.

A célvizsgálatok szempontrendszerit – központi útmutató alapján – a megyei munkavédelmi hatóságok állították össze. Volt olyan munkavédelmi hatóság, amelyik a saját kezdeményezésű célvizsgálat szempontrendszerét előzetesen megküldte az NGM Munkafelügyeleti Főosztályára. A szempontrendszerekben kitértek a munkabiztonsági és a munkaegészségügyi szakterület érintő kérdésekre is. Az elvégzett célvizsgálatokról szóló jelentéseket megküldték az NGM Munkavédelmi Főosztálynak. A munkavédelmi hatóság által lefolytatott célvizsgálatok az alábbi ágazatokat, vagy tevékenységeket érintették: mezőgazdaság; építőipar; élelmiszeripar; veszélyes, rákkeltő anyagok felhasználása; faipar; gépjárműjavítás; melegkonyhák.

A munkavédelmi hatóságok tájékoztatása alapján látható, hogy a saját hatáskörben elrendelt célvizsgálatok eredményesen zárultak. Az ellenőrzések során a célvizsgálatok fogadtatása mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről pozitív volt. A munkáltatók konstruktívan álltak az ellenőrzésekhez. A munkáltatók, munkavállalók az ellenőrzések során nem mutattak ellenállást, atrocitás nem történt. A munkáltatók elfogadták az ellenőrzések során tett megállapításokat.

A vizsgálat alá vont munkáltatók nagy részénél feltárásra kerültek különböző munkavédelmi szabálytalanságok, melyek indokoltá tehetik a jövőben is a kiemelt ágazatoknak és a területi sajátosságoknak megfelelően a munkáltatók fokozott ellenőrzését a foglalkoztatás jogszerűségének biztosítása érdekében.

Az NGM Munkavédelmi Főosztálya (a szervezeti egység korábbi neve: Munkafelügyeleti Főosztály) a megküldött célvizsgálati beszámolókat áttekintette és a vizsgálatokkal kapcsolatos észrevételeiről az érintetteket külön tájékoztatta.

Előre bejelentett ellenőrzés

A 2016. évi ellenőrzési irányelvekben megfogalmazott feladat alapján a munkavédelmi hatóságok éves ellenőrzési tervében kiemelt feladatként került meghatározásra az előzetes bejelentéssel végzett ellenőrzések lefolytatása.

Tapasztalatok

A munkáltatók kiválasztása az NGM/12998/2015. nyilvántartási számú „Az előzetes bejelentéssel történő munkavédelmi hatósági ellenőrzések eljárási rendjéről” szóló Nemzetgazdasági Minisztérium munkaerőpiacért és képzésért felelős államtitkára által kiadott módszertani útmutatóban (a továbbiakban: Útmutató) foglaltak figyelembevételével történt.

Az év folyamán a munkavédelmi hatóságok 28 ilyen ellenőrzést folytattak le.

A munkáltatók készségesen, segítőkészen álltak ezekhez a típusú munkavédelmi ellenőrzésekhez, tudva, hogy közös érdekünk az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása.

Közérdekű bejelentés, panasz vizsgálata

A munkavédelmi hatóságokhoz 2016-ban országosan összesen 1 456 db közérdekű bejelentés és 263 db panasz érkezett.

Tapasztalatok

A legtöbb közérdekű bejelentés (813 db) a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés, valamint munkaszervezés témakörében érkezett, majd ezt követték az egyéni védőeszközökkel (478 db) és a személyi feltételekkel (127 db) kapcsolatos bejelentések.

A beérkezett panaszok tartalmát vizsgálva megállapítható, hogy a legtöbb panasz – a közérdekű bejelentésektől eltérően – a balesetek, foglalkozási megbetegedés témakörében (175 db), azután a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés kérdések, munkaszervezés témakörében (38 db), majd az egyéni védőeszközök témakörében (35 db) érkezett.

A közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult eljárások eredményeként összesen 1 904 db munkavédelmi döntés került kiadmányozásra.

A közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult vizsgálatokban kiadmányozott határozatok közül a hiányosságok megszüntetésére kötelező és az azonnali intézkedést foganatosító határozatok száma volt a meghatározó.

Figyelemfelhívást összesen 33 esetben alkalmaztak a megyei munkavédelmi hatóságok.

Az azonnali intézkedést foganatosító 842 db határozathoz és a hiányosság megszüntetését előíró 981 db határozathoz képest csupán 33 esetben került sor munkavédelmi bírság kiszabására. Eljárási bírságot 15 esetben alkalmaztak. Az érdemi munkavédelmi határozatoknak mindösszesen csak a 2,5 %-a volt pénzbírságot (eljárási-, illetve munkavédelmi bírság) kiszabó.

A 2016. évben a közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult munkavédelmi eljárások során összesen 825 000 Ft eljárási bírságot, továbbá 5 972 500 Ft munkavédelmi bírságot szabtak ki a fővárosi és a megyei munkavédelmi hatóságok.

Utóellenőrzés

A 2016. évben a megyei munkavédelmi hatóságok összesen 1 525 utóellenőrzést végeztek, ami az ellenőrzött munkáltatók (15 459) 9,9%-át érintette.

Az utóellenőrzések tapasztalata szerint a munkavédelmi hatósági intézkedéseket 152 esetben nem hajtották végre, ami 134 munkáltatót érintett. Ez a munkáltatók 0,87 %-nál jelentette a hatósági intézkedések végrehajtásának elmulasztását.

Az intézkedések végrehajtásának elmaradása miatt kiszabott eljárási bírságok összege 2016. évben 8 180 000 Ft volt.

7. Társhatósági ellenőrzések

A különböző egyéb hatóságok kezdeményezésére, illetve bevonásával tartott közös ellenőrzések

2016. évben lefolytatott közös ellenőrzések tapasztalatai alapján elmondható, hogy az ellenőrzésben részt vett hatóságok között az együttműködés jó volt, a hatóságok egymás munkáját kiegészítve, egymást segítve dolgoztak.

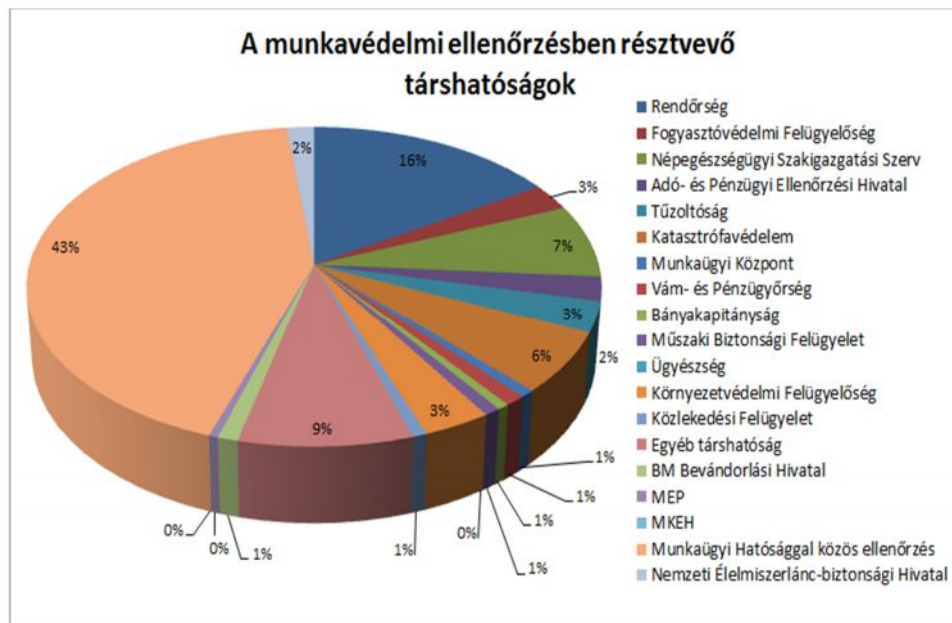
A társhatóságok közreműködésével 2016. évben 1 997 munkavédelmi ellenőrzés zajlott, mely összesen 1 359 ügyet jelent, az összes ellenőrzés 8,8%-át.

A társhatósági ellenőrzésre egyrészt akkor került sor, ha a helyszíni ellenőrzés jellege, irányultsága azt indokolta, illetve ha más hatóságok igényelték a munkavédelmi hatóság ellenőrzését. A legnagyobb arányban a munkaügyi hatóság vett részt a közös ellenőrzésekben, ezen túl leggyakrabban a rendészeti szervek működtek közre. A munkavédelmi hatóság a rendőrség segítségét rendszerint olyan munkáltatók vonatkozásában, olyan munkavégzési helyszínek ellenőrzésénél kérte, ahol a hely jellege azt megkívánta, illetve ahol korábban a munkáltató megghiúsította az ellenőrzést, vagy jelentős mértékben akadályozta azt.

2016. évben a rendőrhatalósággal közösen több mint 321 ellenőrzést folytattak le a munkavédelmi hatóság szakügyintézői; az adó- és vámhatósággal, a fogyasztóvédelmi valamint a népegészségügyi hatóság közreműködésével pedig összesen 271 db vizsgálatot végeztek el.

A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok megoszlását a 2. számú ábra szemlélteti.

2. számú ábra

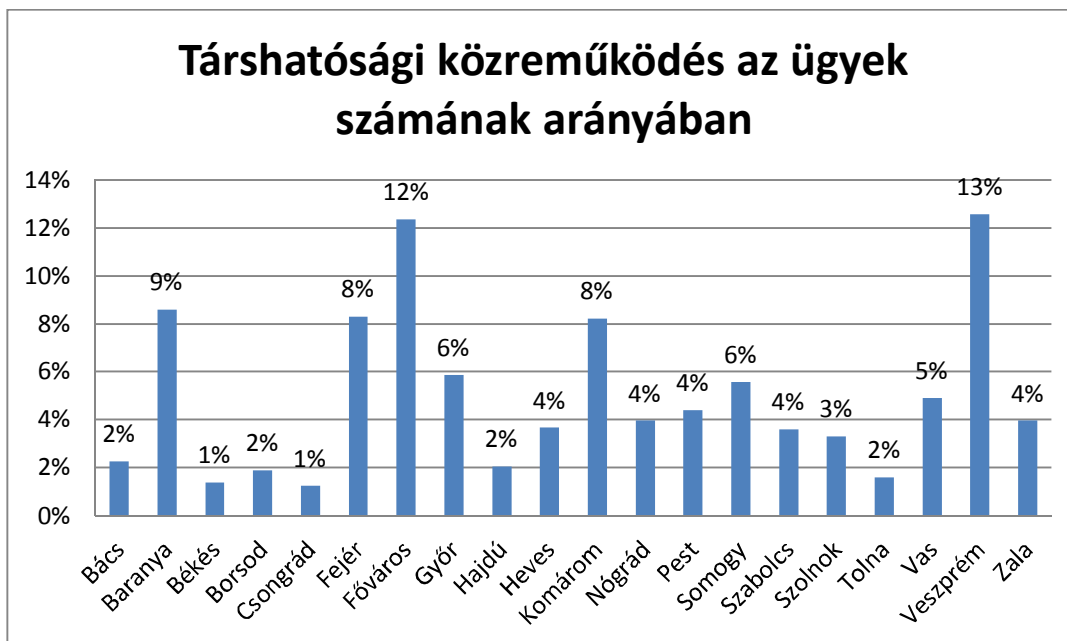
A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok megoszlása 2016. évben

Megyéenként eltérő a társhatósági együttműködések intenzitása, mely több okra vezethető vissza. A kormányhivatalok által összefogott Éves Összevont Ellenőrzési Terv képezte 2016-ban a munkavédelmi hatóság társhatósági együttműködésének alapját, melyek nyomán megyéenként különbözőképpen zajlottak le a társszervekkel közös ellenőrzések.

A társhatósági ellenőrzések megyéenkénti megoszlását a 3. számú ábra mutatja.

3. számú ábra

Társhatósági ellenőrzések megoszlása megyéenként a 2016. évben

A kormányhivatalok beszámolója szerint a társhatósági együttműködések hatékonyan zajlottak, egymás munkáját segítve, kiegészítve jártak el az érintettek. Nehézséget egyedül az ellenőrzések lefolytatásához szükséges időtartamok jelentős eltérése okozott.